

Ring till dåtiden – digital dramatiserad visning.

Kan man resa i tiden? Kanske! Om du fick chansen att ringa till år 1909 och prata med någon som levde då, vad skulle du fråga?

Det Hallwylska palatset på Hamngatan 4 i Stockholm byggdes 1898. Där bodde ett av Sveriges rikaste par, Wilhelmina och Walther von Hallwyl i ett att Stockholms modernaste och mest påkostade hus. Huset var 5 våningar och hade 42 rum. Paret hade tjänstefolk som skötte städning, matlagning, servering mm. Där fanns till exempel Husan Anna, Betjänten Eskil och kokerskan, Mamsell Klaesson.

Med hjälp av en *temporal vortex*, ett maskhål i tiden, (och er fantasi) har ni nu chansen att ringa dit. Undrar om någon kommer att svara...

Beskrivning: Ring dåtiden är en interaktiv digital visning där ni som klass ringer ett videosamtal till Hallwylska museet, där kommer ni att få prata med två av våra pedagoger i rollen som två av de tjänare som arbetade i det Hallwylska huset år 1909. De kommer att visa hur några av tjänsteutrymmena såg ut och berätta om sina liv och sina sysslor i det Hallwylska palatset, och ni som klass har chans att ställa frågor till dem.

Innan: Innan samtalet kan ni i klassen fundera kring vad ni skulle vilja fråga någon som levde för ca 100 år sedan. (Om ni har svårt att komma på frågor kan ni ta några från listan med exempel nedanför) Du som lärare får hjälpa till att dela ut ordet till barnen under samtalets gång.

Exempel på frågor:

Vilka tider jobbar ni?

Hur länge har ni gått i skolan?

Hur ser en vanlig dag ut i ditt liv?

Är ni lediga ibland?

Hur växte du upp?

Vad vill du göra när du blir gammal?

Har du familj?

Var bor ni?

Har ni rest utomlands någon gång?

Om ni ska resa någonstans, hur tar ni er runt då?

Var handlar ni mat?

Vad är er favoriträtt?

Efter samtalet

Samtalet kommer att pågå i ca 15–30 min. Här nedan följer förslag på efterarbete, att göra i klassrummet eller som hemuppgift:

Förslag till frågeställningar.

- Reflektera kring skillnaden mellan då och nu.
- Män och kvinnor.
- Rika och fattiga.
- Barn och vuxna.

- Arbetstider förr och idag.
- Hur fick de ljus och värme?
- Arbetade kvinnor och barn?
- Vilken utbildning hade man? Hur fick man den?

Hemuppgift

Nu är det dags att koppla samtalet till Hallwylska museet till eleverna egen vardag.

- Skulle du velat leva för 100 år sedan? Vad hade du jobbat med då? Var hade du bott? Hur hade ditt liv sett ut?
- Fråga mamma och pappa, far- eller morföräldrar om hur de levde när de var små.
- Skriv och illustrera en berättelse om någon som levde för 100 år sedan.

Besök

Om ni har möjlighet kan ni komma till museet på besök och titta på de fina salongerna. Då kan ni jämföra hur greveparet bodde med hur det såg ut i tjänstefolkets utrymmen.

Mått

Ta reda på mer om gamla mått, använd i matematiken.

Vad innebär följande mått?

En back

Ett tjog

Ett dussin

Ett gross

En kaffekopp

En kanna

En kappe

Ett stop

Pris

Undersök hur priserna har förändrats enligt följande exempel:

Livsmedelspriser 1909 (Källa: Statistiska centralbyrån)

Mjök skummad: 7 öre/liter

Mjök oskummad: 14 öre/liter

Smör, bords- (mejeri-): 220 öre/kg

Smör, mat- (lands-): 198 öre/kg

Ägg: 151 öre/tjog

Potatis: 28 öre/5 liter

Vetemjöl: 33 öre/kg

Socket (bit-): 67 öre/kg

Kaffe (obrönt), brasilianskt: 115 öre/kg

Dramavisning som metod

En dramavisning är en visningsaktivitet där museet levandegörs med hjälp av teatrala moment. Genom levandegörandet underlättas inläringen för deltagarna. Karaktärerna som gestaltas är baserade på verkliga personer som har levt och arbetat i huset. Tillsammans med dramats gestalter får besökarna upptäcka och utforska platsen i en annan tid.

Dramavisningsformen på Hallwylska har sedan 2002 arbetats fram till särskilda dramavisningar för barn och ungdomar från skola och särskola. Hallwylska museets dramavisningar är en särskild kommunikationsform och genomförda undersökningar visar att de dramapedagogiska programmen väcker både intresse och nyfikenhet, samt underlättar för ork och koncentration – och därmed för lärande! Vi har noterat att det är särskilt bra för barn med koncentrationssvårigheter. Flera skådespelare som delar fokuset. Drama är avväpnande och interaktivt.

Koppling till läroplanen

Skolprogrammet Ring dåtiden är anpassat efter läroplanen för årskurs 4–6. Programmet kan beröra flera ämnen beroende på hur samtalet blir och vilka frågor som tas upp. Till exempel:

Geografi

Eleverna får veta mer om fördelningen av befolkningen förr och vad det innebar för samhället i stort.

Teknik, miljö, människor och hållbarhetsfrågor

Hur tekniska system i hemmet och samhället förändrats över tid och orsaker till detta. Hur val och prioriteringar i vardagen kan påverka miljön och bidra till en hållbar utveckling. Ojämliga levnadsvillkor i världen, till exempel olika tillgång till utbildning, hälsovård och naturresurser samt några bakomliggande orsaker till detta. Enskilda människors och organisationers arbete för att förbättra människors levnadsvillkor. Samband mellan tekniska lösningar och vetenskapliga framsteg.

Historia

Ur ett historiskt perspektiv tittar vi på vad historiska källor, till exempel dagböcker och arkivmaterial, kan berätta om Sveriges historia och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män. Grundläggande mänskliga rättigheter såsom alla människors lika värde samt barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Samhällskunskap

Vad närområdets platser, byggnader, och vardagliga föremål kan berätta om barns, kvinnors och mäns levnadsvillkor under olika perioder. Att flytta inom ett land och mellan länder. Vad detta kan ha för orsaker och få för konsekvenser. Olika historiska förklaringar till industrialiseringen, samt konsekvenser för olika samhällsgruppers och människors levnadsvillkor i Sverige och olika delar av världen - Vad historiska källor kan berätta om människors och grupperns strävan att påverka och förbättra sina egna och andras levnadsvillkor.

Matematik

Jämförelse, uppskattning och mätning. Mätningar med användning av nutida och äldre metoder.

Läroplanen

I läroplanen står det bland annat att varje elev ska få möjligheter att utveckla sina möjligheter att kommunicera genom att samtala, läsa och skriva och att skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt uppmuntra dem att pröva egna idéer och lösa problem. Genom ett historiskt perspektiv ska eleverna ges möjlighet att utveckla en förståelse för samtiden och en beredskap inför framtiden. De ska också ges möjlighet att utveckla sin förmåga till dynamiskt tänkande. Både de intellektuella och de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna ska uppmärksammas i skolarbetet.

Det här studiematerialet bidrar att:

- Få en förståelse för hur det kunde vara att leva och arbeta för hundra år sedan.
- Kunna jämföra och värdera sina egna livsförutsättningar med de förutsättningar dåtidens människor hade.
- Lära sig om tidsenliga redskap och metoder till exempel köttkvarn, isskåp, sockertopp, mathiss.
- Livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel gott och ont, rätt och orätt, kamratskap, könsroller, jämställdhet och relationer.
- Att lyssna och återberätta i olika samtalssituationer.